

„Danferen“
 et halvugentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika,
 udgivet af
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
 Blair, Nebr.

„Danferen“ udkommer hver Tirsdag og Fredag.
 Pris pr. Aargang i de Forenede Stater \$1.50; til Udlandet \$2.00.

Bladet betales i Forstrib. Bestilling, Betaling, Adressforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
 Blair, Nebr.

„Danferen“ ledes indtil videre af Past. A. W. Andersen som Direktions Formand.

Alle Indsendelser — Afhandlinger, Fortællinger, Artikler og Korrespondancer sendes til Past. A. W. Andersen, Rt. 1, Irene, South Dakota.

Nyheder sendes direkte til „Danferen“, Dr. D., Blair, Nebr.

Entered at the Post Office at Blair, Neb., as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

„Danferen“
 bliver sendt til Subskribenter, indtil udtryktelig Besked modtages af Abonnement og al Gæld er betalt, i Overensstemmelse med de Forenede Staters Lovstove.

Naar Læserne henvender sig til Folf, der avorterer i Bladet, enten for at lade sig avorte eller for at faa Oplysninger om det avorte, bedes de altid omtale, at de faa Avortementet i dette Blad. Det vil være til genbidig Nytte.

Drifkeondet.

Der spurgtes forleden her i „Df.“: „Er det ret?“ Er det ret for kristne Mennesker at deltage i Temperancebevægelsen? Der kunde maaste være fuldt saa stærkt Grund til at spørge modfat: Er det ret for kristne Mennesker ikke at deltage i denne Bevægelse?

Det er imidlertid ikke vor Tanke at imødegaa, hvad Hr. Miller skrev, eller overhovedet at drøfte hans Artikel. Det er ikke den, der har givet os Impulsen til at stride om den Sag. Den havde vi modtaget en Tid forinden.

Det er selve Drifkeondet sammen med enkelte Omstændigheder, der har givet Stødet til de følgende Linier.

Hvor er Drifkeondet dog grimt! At se et Menneske, der er stabt i Guds Billede, et Menneske, der er genløst med Kristi Blod og døbt til Samfund med Gud, et ellers fornuftigt og dygtigt Menneske, — hvor er det dog grimt, og hvor er det sørgeligt at se et saadant Menneske beruset og kommen dvingende, ridende og stumkænde hen ad Gaden — beruset Brugen af sin Forhånd, uden Selvsørgelse og ofte Genstand for Gadedrenge og Spot. Og hvilke Scener kunde der ikke mødes, om vi vilde følge en saadan Mand hjem, eller naar han kommer hjem, at han ikke naar hjem, men finder Døden paa Vejen! Men det er ikke vor Hensigt at male Scener af den Slags. De er desværre saa almindelige, at det er tilfældigt at minde om dem. Men vi gentager: Hvor er det dog grimt og sørgeligt.

Drifkeondet er et langt større og langt værre Ond end enten Salsveri eller Rige. Det nedværdiger Mennesket i langt højere Grad, end disse Dunder gør, det træder langt flere Ofre, og det sluger langt større Pengesummer. Disse er Paastande, som ofte nok er bevisst at foare til Gatta.

Men er det da forsvarligt ikke at gøre noget for at standse eller udrydde dette Ond? Vi mener nej. De civiliserede Landes Lovgivning viser noksom, at Handlen med berusende Drikke er en farlig Trafik. Her i dette Land har man prøvet mange Kunstner for at regulere denne Trafik og hamme Drifkeondet. Men trods alle de tagne Forholdsregler florerer Trafikken og tillægger Ondet. Men hvorfor da ikke helt standse Trafikken! Hvorfor ikke helt afstappe og forbyde baade Produktion og Salg af berusende Drikke? Ja, hvorfor ikke?

Ja, det er den gamle Snaal om Fordel og Frihed. Om Fordel. At blive „Saloonkeeper“ plejer jo at være den sikreste Spekulation til hurtig Avance. Der er Kunder nok til de Værel. Og saa for en By? Jo, især for en ny By er en Saloon et godt Avertissement. Der er handlende nok, som foretrækker at søge den By, som har Salooner. Det er et godt

**Om
 Mnligheden af en kirkelig
 Forstaelse.**

Et Foredrag af Pastor A. S. C. H. A. C. (Rt. Dbl.).

II.

Et andet Punkt, jeg vil pege paa, er den forskellige Opfattelse af Friheden og den Mangel paa Forstaelse, som det forekommer mig, den grundtvigt-folkelige Retning her stadig viser. I Grund-lemigheden — om man opfatter Folkekirken som en Statsanstalt eller som et Kirkesamfund — ligger nemlig ogsaa, at det, man forstaaer ved „Frihed for Folkekirken“, bliver noget grundforskelligt. De forskellige Retninger er enige om, at vi skal have mere Frihed i Folkekirken. Men dersom Folkekirken opfattes som en Statsanstalt, saa betyder „mere Frihed“, at vi skal have mere af samme Frihed, som Staten har, det vil sige, at vi skal have den samme folkelig-demokratiske Styrelse i de kirkelige Forhold, som vi har i de borgerlige Forhold, eller med andre Ord, at ligesom den borgerlige Statsstyrelse mere og mere bliver demokratisk, saaledes bør ogsaa den kirkelige Styrelse mere og mere demokratiseres, og dette er meget rigtig og konsekvent ud fra den Opfattelse, at Folkekirken ubeløstende er en Statsanstalt.

Saa man berimod ud fra, at Folkekirken efter sin Væsen og efter Grundloven er et Kirkesamfund, og derfor skal udbilles til et saadant, mere end det hidtil er sket, tænker man ved „Frihed“ paa i kirkelig Frihed, saa betyder „Frihed“ dette, at den levende Menighed og det hele Kirkefælle, alle de kirkelige interesserede, mere end hidtil skal have Lov til at gøre sig gældende, saa betyder dette, at man ønsker fri for Statens Tryk, saa ønsker man ingenlunde at ombytte Statens bureaukratiske Styrelse med en folkelig-demokratiske Styrelse, men man ønsker at saa selve de kirkelige Principper gjort gældende baade forneden og oven.

Denne forskellige Opfattelse gør sig da ogsaa særlig stærkt gældende, naar Talen er om Præstevælg. Hvad vil det nemlig sige, at „Menigheden“ skal have Indflydelse paa Præstevælg? De grundtvigt-folkelige, der opfatter Kirken som en Statsanstalt, hæver: Det vil selvfølgelig sige, at Hvertallet skal vælge Præsterne, thi det er demokratisk; — det vil sige, at den samme demokratiske Frihed, som vi har i andre Forhold, ogsaa skal indføres i de kirkelige Forhold. — Den konfessionelt-kirkelige Retning siger derimod: Nej, det kan vi paa ingen Maade gaa med til. Naar vi ønsker mere Frihed ved Præstevælg, saa tænker vi paa, at de kirkelige interesserede faar mere Indflydelse paa Præstevælg; men det faar de ikke ved, at Præstevælg henlægges fra Ministeriet til Sogneforretningen. Enten man har en bureaukratiske eller en demokratisk Statsstyrelse, er begge Dele ukirkeleg, men det sidste er dog værre end det første af mange Grunde, som jeg her ikke skal gaa ind paa. Derfor sætter de to Retninger inden for Folkekirken, som hører den konfessionelt-kirkelige Opfattelse, sig imod demokratisk-folkelige Præstevælg, hvad enten de saa skal se direkte af hele Sogneforretningen som saadant eller indirekte gennem et demokratisk valgt Menighedsraad.

Naar man vil være rebellig, saa forekommer det mig, at vore Brødre af den grundtvigt-folkelige Retning burde kunne se, at dette Forhold med Hensyn til Præstevælg og denne Modretning mellem, hvad der forstaaes ved Frihed, har ikke noget at gøre med Frihedsbegreb. Det beror ikke paa, at den ene Gruppe er frimindet og den anden ufriindet. Saaledes fremstilles det imidlertid beuagtet stadig ikke blot i Aviser, men ogsaa i Blade som „Højstolebladet“ og „Danst Kirkeleven“. Ifølge alene af Journalister, som skal tale om alting, men ogsaa dygtige Mænd, som f. Eks. Pastor Monrad og andre, taler saaledes, som om de, der hører demokratisk-folkelige Præstevælg, er frimindede, og de, som bekemper dem, ufriindede. Det forekommer mig, at vore Modstandere burde kunne se og burde udtale, at Forstællen her ligger paa et ganske andet Sted. Der kan selvfølgelig være nogle indensfor vor Retning, som er meget ufriindede, ligesom der vel ogsaa er nogle indensfor den grundtvigt-folkelige Retning, der er det. Der er maaste Mennesker i den

konfessionelt-kirkelige Retning, som er hierarkiske, det vil sige, som har nogle højstirkelige Herstillsøjeligheder, men der er dog mangfoldige andre, som i høj Grad holder paa Lægfollets Ret. Naarlig har jo Andre Mission aldrig vist Regn paa hierarkiske Herstjerninger. I enkelte tykke Landskifter har man faaet indført folkelig-demokratiske Præstevælg, medens det i den stoffte Statskirke er det kirkelige Mindretal, der raader for Valget. Vilde det nu dog ikke være taabeligt, om man der vilde se et Regn paa, at de nævnte Dystere er meget mere frimindede end Stortierne? Jeg haaber derfor stadig paa, at eu eller anden virkelig frimindet Mand blandt vore grundtvigt-folkelige Venner skal give Sandheden Vren ved at udtale, at den principielle Forskel mellem os med Hensyn til Præstevælg ikke har det mindste med Frimindedhed eller Ufrimindedhed at gøre.

Jeg skal nævne endnu et Eksempel. Pastor E. Koch i Odense skrev i Fjor et Par Aar i „Danst Kirkeleven“, som havde til Overskrift: „Mandligt Frimind“. De var rigtig fortraffelig skrevet, og jeg var i hele den teoretiske Udbilling paa mange Punkter ganske enig med Pastor Koch. Men saa kom den praktiske Anvendelse, og den gik da ud paa dette, at naar man har det rette aandelige Frimind, saa maa man, saaledes som vi nu er faldede i den danske Folkekirke, under Nationalisternes samme Ret til Kirkens økonomiske Goder som de orthodoxe lutheriske Kirke. Dersom nogen kan undvære Statens Understøttelse, siger Pastor Koch, saa er det da først og fremmest de gamle Kirke. Vi bør derfor ikke forlange Statsunderstøttelse eller beholde den, medens Nationalisternes ikke kan faa Del i den. Hvis vi derfor vil blive ved at nyde godt af Statens Støtte som hidtil, saa maa vi sørge for, at ogsaa rationalistiske Mennesker, de, som fornægter store Dele af den kristne Tro, men alligevel kalder sig Kirke, ogsaa saa Lov til at leve som Præster og faa de samme Rettigheder indenfor den gamle Folkekirke som de orthodoxe Lutheranere. Se, dette fandt jeg nu var beuagtet i et Stykke, som havde til Overskrift: „Mandligt Frimind“, og jeg skal sige hvorfor. Jeg har ikke noget imod, om man vil unde, enten det nu er Rationalist eller Metodister eller romerkatoliske, eller hvilke andre religiøse Afstigninger det være vil, Understøttelse af Staten ligesom den gamle Folkekirke faar. Jeg har heller intet imod, at Staten vilde sige: Vi har ikke Raad til at give flere Penge ud til religiøse Formaal, og den Understøttelse, som de andre skal have, tager vi derfor af Folkekirken. Det har jeg ikke noget imod, thi naar en stor Del af Befolkningen ikke længere ønsker at være Lutheranere, saa er det egentlig ikke den mindsteforsvarlige, at man tager en Del af de gamle Indtægter, der har været tillagt den lutheriske Kirke, og giver dem til andre. Men hvad Past. Koch udtaler, er noget andet. Det er, at vi skal gaa ind paa den af Pastor Monrad foreslåede „saalssomme Folkekirke“, at vi indenfor den gamle Folkekirke skal give Rationalisternes Ligeret, at vi altsaa skal finde os i at opgave Folkekirken som kirkeligt Samfund og lade den blive en Slags gudselig Statsanstalt, som man — paa forvirende og uretlig Maade — alligevel giver Navn af en evangelisk-lutherisk Kirke. Naar vi tænker os, at dette, der af Pastor Koch fremhæves som særlig frimindet, blev gennemført, hvordan vilde da Stillingen blive? Den vilde blive saaledes: Nationalisternes vilde besidde sig selv og være særdeles glade, hvad de ogsaa havde Grund til. Den grundtvigt-folkelige Retning vilde befinde sig vel, for det er netop noget saadant, den har kæmpet for i mange Aar. De to andre Retninger, som jeg har kaldt de konfessionelt-kirkelige, vilde derimod finde sig meget ilde. Jeg for min Del vilde tabe al Interesse for Folkekirken i det Nøjeblik, vi stulde presses ind i denne taalsomme Folkekirke, og jeg vilde af al Magt være med til at arbejde paa at sprænge Folkekirken og den fri Folkekirke, selv om det maatte ske ad en Omvej. Og jeg har paa dette Punkt særdeles mange Meningsfæller. Jeg er derfor overbevist om, at der vilde ske en stor Udtrædelse af Folkekirken, nemlig af alle dem, hvis Samvittighed forbyder dem at være i en saadan uretlig Indretning, som den saarløse taalsomme Folkekirke. Og her Del af dem, der ikke turde eller kunne være med til at udtræde, vilde blive i den nye Indretning med

stor Uvillie og til Dels med en saaret Samvittighed. Men var det saa egentlig ikke et ganske vidunderligt Resultat af aandeligt Frimind: En Mand friminder overordentlig ideelt, hvordan vi Kirke altid skal unde andre mere end os selv og navnlig skal unde andre mere af Statens timelige Goder, end vi selv vil have, og saa vil han dog lave Folkekirken om til en Indretning, i hvilken Nationalisternes kan være, og i hvilken han selv og hans Meningsfæller kan være, medens derimod de andre kirkelige Retninger enten helt maa forlade den eller dog maa føle sig brøstholde ved at være der?

Nu er jeg ganske vis paa, at Pastor E. Koch i Virkeligheden selv er en meget frimindet Mand, ikke blot teoretisk, men ogsaa praktisk, men just derfor er det saa underligt, at han kan strive noget saadant, — at han kan hvide sine Modstandere en saadan Udfigt. Det vidner jo om, at han ikke har nogen Anelse om, hvordan vi tænker, og det er det bedste Bevis paa, i hvor høj Grad der trænges til, at ærlige, oprigtige Kirke af de forskellige Retninger kan komme til at tale alvorligt med hvarandre om Sagen, for ellers vil det gaa ilde. Ellers vil det let gaa saaledes, at man i sin Jær for at være frimindet ordner Folkekirken saaledes, at man uden at ane det tvinger kristne Trofæller ud af den.

Jeg tror derfor, at det er af uhyre stor Vigtighed, og at det vil være i høj Grad glædeligt, om dygtige og nidkære Mænd af de tre forskellige kirkelige Retninger kan komme til at forhandle indgaaende om Sagerne, inden der ske nogen afgørende Forandring i vor Folkekirke. Thi hvad end Grunden kan være, saa er det en særlig Kendsgerning, at hvor meget der end er talt og skrevet igennem mange Aar, saa er vi dog knap rigtig begyndt at forstaa hvarandre. Derfor har jeg her — fra mit Standpunkt — søgt at vise, hvor uvidende med Hensyn til Modstandernes Opfattelse vi maa anse den anden Retning for at være. Det er jo muligt, at de grundtvigt-folkelige fra deres Standpunkt ogsaa vil kunne vise, hvor uvidende vi andre er om, hvorledes de egentlig tænker, og det var noget, som vi ogsaa kunde have rigtigt godt af at høre. Dersom det tem en saadan Forhandling i Gang i en kirkelig Kommission, hvor virkelig de bedste og alvorligste Mænd fra de forskellige Retninger mødtes, ja saa er det meget muligt, at de stielte kunde enes om nogen som helst kirkelig Forfatning, og jeg for mit Vedkommende anser dette endog for det rimeligste. Jeg tror, at om der har været en Tid, da vi kunde have faaet en Kirkeforfatning, saa er den vistnok drevet forbi. De religiøse Modstandere er paa mange Maader blevne for stærke til, at vi har Udfigt til at faa en Kirkeforfatning, som ikke vil rive Folkekirken i Stykker. Men selv om man ikke kunde naa til et saadant Forslag til en Kirkeforfatning, vilde sin store Værdighed, og der kunde endda komme meget godt af den. Maaste kunde det gode komme ud af den, at de to Hovedretninger, den grundtvigt-folkelige og den konfessionelt-kirkelige enedes om at give hinanden Haandslag paa, at hvad de end ellers vilde gøre, saa vilde de ikke indrette Folkekirken saaledes for hvarandre, at de vilde jage hvarandre ud, selv om man saa fra den ene Side maatte opgibe det lange nærede Ønske om en kirkelig Forfatning og fra den anden Side maatte opgibe det lange nærede Ønske om en gudelig Opdragelsesanstalt.

Deraf følger ikke, at man ikke stulde blive enig om andre vigtige Ting. Der er jo nu kommet en Lov om borgerlig Begravelse. Der kommer forhaabentlig en Gang inden ret lang Tid en Forandring i Uagtelsslovgivningen. Der var ogsaa Mulighed for, at man kunde blive enig med Hensyn til det vigtigste Spørgsmaal om, hvad der skal gøres med Pengene. I den Henseende mener jeg, at skønt det er ganske rimeligt og naturligt, at vi fra gammel Tid har haft en evangelisk-lutherisk Folkekirke, at denne støttes af Staten, er det dog godt, at vi Lutheranere ikke holder paa Pengene, som om vi var afhængige af dem, men tvertimod gør os Umage for at vise, at det ikke er Staten, der holder Kirken oppe, men at denne nok kan staa paa egne Ben, og at vi derfor ogsaa godt kan undvære nogle af Statens Penge baade til højre og til venstre. Menigheden vil ikke derfor svigte. Med Hensyn til Præstevælg kunde man muligvis enes om

at foreslaa, at Ministeren, naar et Emne bevar ledigt, sendte alle Ansøgningerne til Bisoppen og anmodede denne om at forhandle med de forskellige Grupper i Sognelemigheden. Derved var intet foregrebet; man vilde undgaa det uordnede og ofte ganske tilfældige Mødesædes; og selv om Forandringen tilsyneladende kun var lille, vilde den dog maaste i Tidens Løb vise sig betydningsfuld.

Jeg mener da, at dersom de forskellige Retninger saaledes var enige i dette grundvæsentlige: vi vil ikke paa nogen Maade bruge Politikkens til at overvælde hvarandre, — saa vilde der være de bedste Udfigter til, at det virkelige Liv og Arbejde kunde fremmes. Thi det, som det egentlig kommer an paa, og det, som er Kernen i alt det, vi skal have frem, er dog dette, at Menigheden kan blive mere selvebevist, og at navnlig Lægfolket kan blive sig sit Ansvar beuagtet og gøre sin store Del af Arbejdet. Det har jo vist sig hidtil, til Trods for vor bureaukratiske Styrelse, at de levende Bevægelser har funnet komme frem, og at Lægmands-virkomheden og Lægfollets Vedbidsomhed om dets Ansvar har funnet vokse, det har vist sig f. Eks. ved Dannelsen af Balgmenigheder, ved Andre Missions-virkomhed, ved Kjøbenhavns Kirkesag o. s. v.; og jeg er vis paa, at det ogsaa vil ske fremdeles, maaste paa nye Maader, som vi endnu ikke kender.

Det forlyder netop i disse Dage, at der er Udfigt til en Slags Kirkekommission valgt af Menighedsraad over hele Landet. Hvorfor denne vil blive, og hvad den vil kunne udrette, er ikke godt at sige, men jeg vil dog bemærke, at stulde der i høj Grad gaa Politik i saadanne Valg og i en saadan Kommission, stulde man Landet over blive for irdig for at sætte de flest mulige af sine politiske og kirkelige Venner berind, for at de kunde faa et eller andet presset igennem, saa vilde det ikke være til Gavn, men vilde kun kunne fremme en Sprængning af Folkekirken.

Stal en saadan Kirkekommission blive til nogen Gavn, saa vil det vanskeligt kunne ske, uden at man Landet over enes om

1) at lade de to store kirkelige Retninger blive nogenlunde ligelig repræsenterede og

2) at sætte de bedste mulige baade af Præster og Lægfolk ind i Kommissionen, de, som vil forhandle ikke for at tvinge noget igennem, men for at Herrens Være kunde se sig selv, og de, som virkelig har Gavn og Villie til i bedste Forhånd at forstaa hvarandre.

Det er maaste noget idealistisk at tænke sig, at en Kommission, der bliver valgt paa et saa bredt Grundlag over hele Landet, stulde kunne blive af den Natur; men det er ingen Stabel til, at det bliver sagt, og alle de, der nødig vil have Folkekirken sprængt, burde i alt Fald lægge Mærke dertil. Det var i det væsentlige, hvad jeg havde at sige. Høvedsagen er altsaa dette, at hvis vi vil bevare vor gamle Folkekirke — hvad vi dog egentlig fra alle Sider er enige om — da maa vi paa en alvorlig og dybere Maade end hidtil fra de modfattede Grundretningers Side komme til at forhandle med hvarandre og forstaa hvarandre.

Tiden.

E. D. B. Blau Müller.

Slægterne er som Bølgerne i Havet, ingen har talt.

Født i Storm, de bryster sig i Kravet: fremad, trods alt.

Hver gaar i Vej i Haab om Landevinding,

træder tilfidsigt dog tun en stakket Dans, fletter om sin Tinding Stumsløjers Krans.

Intet er evigt. Solen selv maa runde Kærligheds Strømt.

Alt, hvad der fødtes, bærer i sin Bunde Dødsmaaret brændt.

Mands Ry forgaar. De stærke Rænegrene

brister som Træet, sæder Vrens Løb, Slægtens Bastaste smuldre til Svøb.

Men lad dem smuldre. Og saa dem, hvis Raarings

Dpmænd vi blev, hvorpaa det nye Aarhundreds første

Ravne vi stred.

Bølgerne siver ud i døgne Søanter, Stjernerne sluktes, styrter uden Omg,

Nordens Himmel planter andre bag Stj.